

Uchwała Nr/...../2022

Rady Miasta i Gminy Białobrzegi

z dnia roku.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na terenie
Miasta i Gminy Białobrzegi na lata 2022-2024**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6a, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, poz. 1834), art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, poz. 159, poz. 1006, poz. 1981, poz. 2270, poz. 2328) **uchwała się co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Miasta i Gminy Białobrzegi na lata 2022 – 2024 , stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Białobrzegi.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja). Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na terenie Miasta i Gminy Białobrzegi na lata 2022-2024. Priorytetem będzie prowadzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest skordynowane wsparcie dzieci i rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego.

Obowiązek ustawowy, jak również konieczność wspierania rodzin zagrożonych problemami, bądź nieradzących sobie z pełnieniem funkcji rodzicielskich uzasadnia celowość przyjęcia uchwały.

**Załącznik do uchwały nr.....
Rady Miasta i Gminy
w Białobrzegach
z dniar.**

**Gminny Program Wspierania Rodziny
dla Gminy Białobrzegi**

na lata 2022-2024

I. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 dla Gminy Białobrzegi opracowano w oparciu o art.176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2020 r. poz.821) w myśl którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dziećmi i rodziną.

Głównym celem Programu jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną.

Rodzina to najważniejsza komórka społeczna dla rozwoju i funkcjonowania dziecka, to najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko otoczone jest opieką i ma możliwość zaspakajania swoich potrzeb.

Rodzina oddziałuje na dziecko w sposób świadomy i nieświadomy przekazując mu system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego przyszłą aktywność. Jednak dokonujące się zmiany w życiu społecznym i gospodarczym niosą za sobą wiele skutków pozytywnych, ale pogłębiają też wiele zjawisk negatywnych.

Rodzina, która w prawidłowy sposób wypełnia swoje funkcje, zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości, dając im możliwość prawidłowego rozwoju i wypełniania ról społecznych w przyszłości.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg negatywnych czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Tam, gdzie natężenie zagrożeń jest znaczące rodzina staje w obliczu nawarstwiających się problemów i niejednokrotnie jest bezradna w ich przezwyciężaniu. Nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się często coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. W rezultacie rodzina staje się niewydolna wychowawczo.

Gdy rodzice nie wypełniają w sposób prawidłowy zadań opiekuńczych i wychowawczych konieczne jest podjęcie wszelkich działań zmierzających do wsparcia rodziny, korygowania dysfunkcyjnych zachowań i przezwyciężenia problemów uniemożliwiających sprawowanie właściwej opieki nad dzieckiem. W szczególności wsparcie takie powinno opierać się na: diagnozie sytuacji rodziny i jej najbliższego środowiska, analizie przyczyn pojawiających się kryzysów, a polegać na monitorowaniu sytuacji rodzin zagrożonych ich wystąpieniem, wzmocnieniu poczucia odpowiedzialności za wszystkich członków rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej, dążeniu do integracji i reintegracji rodziny.

Rodziny dysfunkcyjne rzadko same szukają pomocy w rozwiązywaniu swoich problemów. Najczęściej wynika to z braku świadomości, zarówno przyczyn, jak i skutków, długotrwałego funkcjonowania w sytuacji destrukcyjnej dla rodziny. Występujące w rodzinie problemy najczęściej są złożone i ich rozwiązanie wymaga interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań instytucji działających na rzecz rodzin oraz osób ze specjalistycznym przygotowaniem, w szczególności pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policji, kuratorów sądowych, asystentów rodzinnych itp. Działania takie mogą być skuteczne jedynie przy współpracy wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.

Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z art. 176 pkt. 1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej.

Niniejszy Program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie przy wykorzystaniu zasobów gminnych.

II. Regulacje prawne programu

Zapisy Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Białobrzegi na lata 2022-2024 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn.zm)
- ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2021 r. poz.1249)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U.z 2021r. poz. 2268 z późn. zm.)
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119)
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U.z 2020r. poz. 2050)
- Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Białobrzegi na lata 2021 - 2025

III. Adresaci

Adresatami Programu są rodziny z dziećmi przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej oraz rodziny dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pochodzące z terenu Gminy Białobrzegi.

IV. Zasady działania Programu

Program oparty jest na zasadach: wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie oraz jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny z poszanowaniem godności wszystkich osób. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem.

Zgodnie z Ustawą, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Zadaniem ustawowym dla gminy jest wprowadzenie **asystenta rodziny** do bezpośredniej pracy z rodziną. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania

kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą **asystenta rodziny** nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na docieraniu do środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia.

Asystent rodziny kierowany będzie do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba jego zatrudnienia ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zadania asystenta rodziny, do których należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Do obowiązków asystenta w szczególności należy udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego; udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych. Do zadań asystenta należy również wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Ponadto na podstawie art. 15 wymienionej ustawy w pracy asystenta z rodziną uwzględniono również motywowanie rodziców do udziału w zajęciach grupowych, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych oraz udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności udział w zajęciach psychoedukacyjnych. W sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin zadaniem asystenta jest podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych.

V. Diagnoza

W 2021r. pod opieką Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białobrzegach znajdowało się **259** rodzin. W rodzinach tych wychowuje się 69 dzieci.

Jak wynika z poniższej tabeli spośród 259 rodzin - 55 rodzin stanowią rodziny z dziećmi z czego największy odsetek stanowią rodziny z dziećmi do 18 r.ż. Ponadto z pomocy Ośrodka skorzystało 6 rodzin niepełnych .

Tabela nr 1. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą MGOPS w 2021 r.

rodziny	liczba rodzin
z dziećmi do 18 r. ż.	36
wielodzietne	13
niepełne	6

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białobrzegach

Poniższa analiza wskazuje , iż ze wsparcia Ośrodka spośród rodzin z dziećmi najczęściej korzystały rodziny z jednym bądź dwojgiem dzieci.

Tabela nr 2. Rodziny objęte pomocą MGOPS z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie w 2021r.

	liczba dzieci w rodzinie			
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci i więcej
liczba rodzin	11	12	8	5

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białobrzegach

Diagnoza socjalno – bytowa wskazuje, iż najczęstszym powodem do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej są:

- niskie dochody,
- niewystarczające kwalifikacje i umiejętności zawodowe,
- zaniżony poziom własnej wartości,
- niezaradność,

- problemy wychowawcze w rodzinie.

Analizując powyższe przyczyny nasuwa się wniosek, iż wśród osób korzystających z pomocy społecznej następuje uzależnienie od niej a także wypłacanych świadczeń czego konsekwencją jest bezradność rodziny, która staje się wyuczonym modelem społecznym.

Poniżej przedstawione dane wskazują jednoznacznie, iż dominującym powodem korzystania przez rodziny ze świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność.

Tabela nr 3. Główne powody korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej w 2021 r.

	Powody do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej				
	ubóstwo	bezrobocie	bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	Długotrwała lub ciężka choroba	niepełnosprawność
Liczba rodzin	163	129	16	8	82

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białobrzegach

Gmina Białobrzegi posiada oraz rozwija infrastrukturę produkcyjną niestety jest ona w dalszym ciągu niewystarczająca w celu zaspokojenia potrzeb w ramach zatrudnienia. Położenie gminy sprzyja dostępowi do komunikacji czego następstwem jest duży odsetek mieszkańców zatrudnionych poza obszarem zamieszkania. Z roku na rok poziom bezrobocia zmniejsza się lecz w dalszym ciągu jest barierą.

Problemem jest także dostęp do wszelkiego rodzaju poradni i placówek specjalistycznych.

Świadczenia oferowane na terenie gminy z zakresu szeroko rozumianej opieki medycznej są ograniczone niemniej jednak zabezpieczone zostają potrzeby w zakresie podstawowej opieki medycznej.

Gmina Białobrzegi zabezpiecza infrastrukturę edukacyjno – wychowawczą poprzez placówki dydaktyczno - wychowawcze funkcjonujące na jej terenie.

Obowiązek szkolny realizowany jest w 2 szkołach podstawowych tj.

- Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej - 763 uczniów,
- Publicznej Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Suchej - 157 uczniów,

oraz 2 szkołach ponadpodstawowych tj.

- Liceum Ogólnokształcącym im. Armii Krajowej - 461 uczniów,

- Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica - 805 uczniów

Ważnym elementem w rozwoju dziecka jest adaptacja oraz integracja społeczna z rówieśnikami a także zrównoważony rozwój psycho – społeczny. Potrzeby z tego zakresu zabezpieczone zostały poprzez placówki wychowania przedszkolnego oraz żłobek.

Na terenie gminy funkcjonują :

- Publiczny Żłobek Krasnal - 20 dzieci

- Publiczne Przedszkole nr 1 im. Jasia i Małgosi - 125 dzieci

- Publiczne Przedszkole nr 2 im. Kubusia Puchatka - 170 dzieci

- Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Suchej - 49 dzieci,

- Niepubliczny żłobek "Promyczek" - 10 dzieci,

- Niepubliczne przedszkole "Promyczek" - 30 dzieci.

Część dzieci z rodzin będących pod opieką Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej objętych jest pomocą w formie dożywiania w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” (w 2021r. – 15 dzieci).

Jak wynika z danych MGOPS w Białobrzegach w ramach pomocy rodzinie i we współpracy z organizacjami partnerskimi kierowana jest pomoc rzeczowa w formie żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, dla których w roku 2021 wydano 115 skierowania, dla 203 osób.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci. W związku z tym bardzo ważną rolę w wychodzeniu z trudnej sytuacji życiowej rodziny może pełnić asystent rodziny, którego zadaniem będzie podniesienie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego rodziców, pomoc w rozwiązywaniu problemów rodziny w takim stopniu aby wychowujące się w rodzinie dzieci miały warunki do bezpiecznego życia i wszechstronnego rozwoju. Rolą asystenta nie jest wyręczanie rodzin w wypełnianiu ich obowiązków, ale wspierać ich i asystować w wypełnianiu zadań, które wcześniej rodzina wraz z asystentem rodziny opracowuje w planie pracy z rodziną.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Białobrzegach zatrudniony jest obecnie 1 asystent rodziny. Pod opieką asystenta rodziny w:

- 2020 roku było 9 rodzin w których znajdowało się 29 dzieci,
- 2021 roku było 13 rodzin w których znajdowało się 34 dzieci.

Asystent zakończył pracę w 2020r. z 5 rodzinami natomiast w 2021r. z 10 rodzinami.

Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Aktualnie z terenu gminy Białobrzegi w rodzinach zastępczych przebywa 4 dzieci.

Z tego tytułu budżet Gminy Białobrzegi ponosi koszty, tj. odpowiednio, w wysokości:

- 1) zgodnie z treścią art. 191 ust. 9 ww. ustawy „w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, w wysokości:
 - a) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - c) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej”;
- 2) zgodnie z treścią art. 191 ust. 10 ww. ustawy, „w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, w wysokości:
 - a) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - b) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - c) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej”.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białobrzegach przy realizacji zadania współpracuje z rodzinami biologicznymi, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Działania Ośrodka polegają na dokonaniu diagnozy sytuacji rodziny i na jej podstawie sporządzeniu planu pracy z rodziną. Plan pracy jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Celem współpracy tut. Ośrodka z rodziną biologiczną jest

motywowanie rodziców do utrzymywania regularnego kontaktu ze swoimi dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej oraz konsekwentne realizowanie założonych celów. Ośrodek wspiera rodziny biologiczne w działaniach zmierzających do poprawy ich sytuacji, która stała się bezpośrednią przyczyną powierzenia dzieci pod opiekę rodziny zastępczej.

Rodzina dysfunkcyjna jest zamknięta w swoim kręgu, panuje w niej zaburzona komunikacja i nieodpowiednie dopasowanie osób co do pełnionych ról . Jest nastawiona raczej na sztywne utrzymanie systemu rodzinnego, niż na rozwój swoich członków. Członkowie takiej rodziny bardzo często przyjmują role społeczne niezgodne z ich przekonaniami po to by dostosować się do panujących w ich dysfunkcyjnym systemie rodzinnym zasad i uniknąć ponoszenie negatywnych konsekwencji za zachowanie zgodne z ogólnie przyjętymi normami.

Rodzina jest systemem społecznym , dlatego zaburzone funkcjonowanie jednego z jej członków uderza w całą jej strukturę, a zwłaszcza w dziecko, jako najsłabsze jej ogniwo. Dziecko wychowujące się w dysfunkcyjnej rodzinie doświadcza: życia w ciągłym stresie i napięciu, koncentracji myśli, uczuć i postępowania wokół członków rodziny, zaprzeczania na zewnątrz o istnieniu problemów w rodzinie, izolacji społecznej rodziny, spowodowanej utrzymywaniem tajemnicy rodzinnej, zamiany ról w obrębie rodziny, trudnych emocji takich jak : wstydu, bezradności, niepewności, lęku, strachu, poczucia winy, żalu, tłumionej złości i wściekłości.

Miejsko – Gminny Ośrodek pomocy Społecznej w Białobrzegach poprzez realizację swoich działań a przede wszystkim pracę socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych , pracę asystenta rodziny a także wielopłaszczyznową współpracę z podmiotami działającymi na rzecz rodziny i dziecka dąży do wyeliminowania czynników mających wpływ na dysfunkcję rodziny. Poprzez wypracowania prawidłowych postaw społecznych, wzorców oraz metod działania ukierunkowuje rodzinę na odpowiednie funkcjonowanie adekwatne do jej zasobów i możliwości.

Rodziny poza wsparciem w postaci asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego mają możliwość skorzystania z pomocy materialnej w postaci świadczeń .

Tabela nr 4. Rodzaje świadczeń realizowanych przez MGOPS w 2021 r.

Inne rodzaje pomocy i świadczeń	2018
Zasiłek rodzinny/rodziny	140
Świadczenie wychowawcze /rodziny/dzieci	1255 /2056
Świadczenia alimentacyjne/rodziny	22
Pomoc materialna dla uczniów/osoby	8
Karta Dużej Rodziny – karty	122
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”/rodziny	1
Świadczenie rodzicielskie/rodziny	20

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białobrzegach

VI. Analiza SWOT

W celu opracowania Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Białobrzegi na lata 2022 – 2024 dokonano analizy SWOT, która polega na posegregowaniu posiadanych informacji na cztery grupy: słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia Programu. Szczegóły analizy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 5. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - opracowana Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, - Powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania i Przemocy w Rodzinie - działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. - poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym oraz instytucji działających na rzecz rodziny, - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny, - baza instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: policja, sąd, MGOPS, PCPR, organizacje pozarządowe), - oferty sportowe i baza lokalowa, - funkcjonowanie placówek służby zdrowia oraz oświatowych na terenie gminy, - znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników MGOPS, - zapewnienie kadrze MGOPS szkoleń oraz studiów, - zatrudnianie asystenta rodziny, - działalność na rzecz rodzin instytucji oraz placówek oświatowych, - otwartość na współpracę, - realizacja programów systemowych i profilaktycznych, - realizacja rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, 	<ul style="list-style-type: none"> - wysokie koszty utrzymania rodzin, - ograniczone środki finansowe, - brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, - bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, - niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych, - bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, - brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej - niewystarczająca liczba propozycji spędzania wolnego czasu oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej, - brak dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego i rosnące potrzeby, - brak środków na poszerzenie oferty wsparcia rodziny, - małe zaangażowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie.

<p>- budowa nowoczesnych boisk i sal gimnastycznych.</p>	
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> - przyjazna polityka państwa i gminy na rzecz rodzin, - spójny system wspierania rodziny, - asystent rodziny, - edukacja rodziców, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wsparcia opiekuńczo-wychowawczego dla rodziców – mniejsze szanse rozwojowe dzieci, - wzrost kosztów utrzymania rodziny, - wypalenie zawodowe pracowników,
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego, - realizowanie programów profilaktycznych, - wzrost świadomości, jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina, - wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodziny, - możliwość pozyskania środków zewnętrznych, - możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi. - wzmocnienie roli opiekuńczo-wychowawczej rodzin; 	<ul style="list-style-type: none"> - stereotypowe myślenie przez rodziny, - zagrażające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez młodzież i dzieci, - zanik więzi i tradycji rodzinnych, - rozszerzenie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, alkoholizm, uzależnienia), - zaniechanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”, - ograniczenie środków finansowych, w tym przeznaczonych na edukację, podnoszenie kwalifikacji przez specjalistów, - niechęć do współpracy (m.in. brak zgody na asystenta rodziny).

VII. Zasoby Gminy

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Placówki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Sąd Rejonowy,
- Placówki służby zdrowia,
- Kuratorzy sądowi,
- Prokuratura,
- Organizacje pozarządowe.

VIII. Zasady działania Programu

Program zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

W zakresie udzielania pomocy rodzinom oraz podnoszenia świadomości społecznej Program oparty jest na zasadach wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i kościołów, związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych

pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie oraz jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny z poszanowaniem praw i godności wszystkich osób.

IX. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE

Po dokonaniu analizy sytuacji i problemów rodzin objętych wsparciem, wskazano cel główny Programu Wspierania Rodziny w Gminie Białobrzegi na lata 2022-2024:

Zwiększenie spójności, skuteczności oraz jakości profesjonalnego wsparcia rodziny

Dla osiągnięcia celu głównego, za pomocą szeregu działań przedstawionych poniżej w formie tabelarycznej, realizowane będą następujące cele szczegółowe:

1. Wzmocnienie roli rodziny i kompetencji rodziców.
2. Aktywna reintegracja rodziny.
3. Efektywność systemu wspierania rodziny.

CEL SZCZEGÓŁOWY I.					
Wzmocnienie roli i kompetencji rodziny					
1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego					
Działania	Wskaźnik realizacji	Partnerzy i realizatorzy	Termin realizacji	Koszt realizacji	Oczekiwane rezultaty

Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	- liczba udzielonych świadczeń, - liczba rodzin objętych pomocą	- MGOPS, - Urząd Miasta i Gminy, - Służba zdrowia, - Placówki oświatowe	2022-2024 Na bieżąco	Środki własne, dotacje	- poprawa sytuacji materialnej, - wzrost poczucia bezpieczeństwa
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	- liczba rodzin i dzieci objętych monitorowaniem		2022-2024 Na bieżąco	Środki własne organizatorów działania	
Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników pomocy społecznej	- liczba rodzin i dzieci objętych pomocą i wsparciem				

2. Promowanie wartości rodziny

Działania	Wskaźnik realizacji	Partnerzy i realizatorzy	Termin realizacji	Koszt realizacji	Oczekiwane rezultaty
Organizacja i realizacja działań edukacyjnych, informacyjnych na rzecz kształtowania w środowisku lokalnym pozytywnego wizerunku rodziny	- liczba materiałów edukacyjnych, informacyjnych	- MGOPS, -Urząd Miasta i Gminy, - MGOK, -Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe	2022-2024	Środki własne organizatorów działania	- zwiększenie świadomości społeczności lokalnej wobec roli i wartości rodziny

3. Wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich

Działania	Wskaźnik realizacji	Partnerzy i realizatorzy	Termin realizacji	Koszt realizacji	Oczekiwane rezultaty
Organizacja przedsięwzięć na rzecz kształtowania prawidłowych kompetencji rodzicielskich	- liczba realizowanych projektów/warsztatów/szkoleń - liczba uczestników projektów/warsztatów/szkoleń	- MGOK, - MGOPS - PCPR - organizacje pozarządowe, - placówki oświatowe	2022-2024	Środki własne organizatorów działania	- zwiększenie kompetencji rodzicielskich - rozwój nowych form w zakresie pomocy w pracy z rodziną
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodziny	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba rodzin, u których brak efektów współpracy z asystentem (skutek umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej) - liczba rodzin, które zakończyły współpracę z asystentem z uwagi na prawidłową realizację funkcji	- MGOPS	2022-2024 Na bieżąco	Środki gminy, dotacja	- poprawa funkcjonowania rodziny - utrzymanie dziecka w rodzinie biologicznej
Motywowanie rodzin niewydolnych wychowawczo do korzystania z istniejących form pomocy specjalistycznej w zakresie konsultacji i poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz w zakresie uzależnień	- liczba rodzin korzystających z oferowanej pomocy - liczba udzielonych porad /konsultacji	- MGOPS - zespoły kuratorskiej służby sądowej - Zespół Interdyscyplinarny - placówki oświatowe	2022-2024 Na bieżąco, w zależności od potrzeb		- wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz wsparcia

Zapewnienie dostępności w zakresie poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej	- liczba rodzin korzystających z poradnictwa rodzinnego - liczba rodzin objętych terapią rodzinną	- MGOPS	2022-2024 Na bieżąco		- poprawa relacji rodzinnych, małżeńskich - wzrost świadomości rodziców w zakresie powodów oraz skutków długotrwałego funkcjonowania - w sytuacji destrukcyjnej dla rodziny.
Systematyczny monitoring sytuacji rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	- liczba rodzin objętych pomocą	MGOPS	2022-2024 Na bieżąco		- ocena natężenia zjawiska bezradności opiekuńczo-wychowawczej - projektowanie działań dla rodzin z problemem bezradności opiekuńczo-wychowawczej

4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

Działania	Wskaźnik realizacji	Partnerzy i realizatorzy	Termin realizacji	Koszt realizacji	Oczekiwane rezultaty
Realizacja działań o charakterze profilaktycznym (w zakresie przeciwdziałania przemocy, uzależnień i innych zachowań ryzykownych), edukacyjnym, wychowawczym skierowanych do dzieci i młodzieży	- liczba działań - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w działaniach	- placówki oświatowe - MGOPS - GKRPA - organizacje pozarządowe - Komenda Powiatowa Policji w Białobrzegach	2022-2024	Środki gminy, środki organizatorów działania	- podniesienie umiejętności oraz kompetencji prospołecznych dzieci i młodzieży - wzrost poziomu świadomości dzieci i młodzieży wobec zjawiska przemocy, uzależnień i innych zachowań ryzykownych,
Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego m.in. zajęcia muzyczne, plastyczne, teatralne, taneczne, sportowe z wykorzystaniem świetlicy szkolnej, boisk sportowych, świetlic wiejskich	- liczba zajęć - liczba uczestników	- placówki oświatowe, - MGOK, - Urząd Miasta i Gminy,	2022-2024	środki organizatorów działania	- rozwój zainteresowań, talentów, pasji, - wspieranie rozwoju osobistego,

		- organizacje pozarządowe			kształtowanie osobowości, - budowanie własnej wartości, - kształtowanie zachowań prozdrowotnych
CEL SZCZEGÓŁOWY II.					
Aktywna reintegracja rodziny					
1. Monitorowanie sytuacji rodzin biologicznych, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej					
Działania	Wskaźnik realizacji	Partnerzy i realizatorzy	Termin realizacji	Koszt realizacji	Oczekiwane rezultaty
Monitorowanie rodzin biologicznych z terenu gminy, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej	- liczba rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	- MGOPS - PCPR	2022-2024 Na bieżąco		- ocena sytuacji rodzin biologicznych, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej - projektowanie działań dla rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy
Monitorowanie wydatków poniesionych przez Gminę Białobrzegi w związku z umieszczeniem dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej	- wysokość środków poniesionych przez Gminę Białobrzegi w zakresie współfinansowania umieszczenia dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej w stosunku do roku poprzedniego - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które współfinansowano koszty pobytu	- MGOPS - Urząd Miasta i Gminy	2022-2024 Na bieżąco	Środki gminy	-prognozowanie wydatków w związku z umieszczeniem dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej
2) Wspieranie rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w dążeniu do reintegracji rodziny					
Działania	Wskaźnik realizacji	Partnerzy i realizatorzy	Termin realizacji	Koszt realizacji	Oczekiwane rezultaty
Motywowanie rodziców biologicznych dzieci umieszczonych	- liczba rodziców biologicznych rezygnujących z	- MGOPS	2022-2024		- wzrost liczby rodzin biologicznych,

w pieczy zastępczej do podejmowania działań na rzecz reintegracji rodziny	działań na rzecz powrotu - liczba rodziców biologicznych, którzy podjęli działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny - liczba rodzin biologicznych, do których dzieci powróciły - liczba dzieci, które powróciły do rodziców biologicznych,		Na bieżąco		do których powróciły dzieci, - wzrost liczby dzieci powracających do rodzin biologicznych
Motywowanie rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do podjęcia terapii odwykowej, realizacji programu korekcyjno-educacyjnego dla sprawców przemocy, działań edukacyjnych w formie szkoleń/warsztatów w zakresie podnoszenia kompetencji rodziny oraz do korzystania z pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzinnej lub małżeńskiej itp.	- liczba rodzin biologicznych, w których podjęto terapię odwykową - liczba rodzin biologicznych, w których podjęto realizację programu korekcyjno-educacyjnego dla sprawców przemocy - liczba rodzin biologicznych, w których podjęto działania edukacyjne w formie szkoleń/warsztatów w zakresie podnoszenia kompetencji rodziny - liczba rodzin biologicznych, które skorzystały z pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzinnej lub małżeńskiej	- MGOPS - PCPR	2022-2024 Na bieżąco w zależności od potrzeb		- wzrost motywacji rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do uczestnictwa w różnych formach pomocy - poprawa relacji rodzinnych - wzrost świadomości rodziców w zakresie powodów i skutków długotrwałego funkcjonowania w sytuacji destrukcyjnej dla rodziny

**CEL SZCZEGÓŁOWY III.
Efektywność systemu wspierania rodziny**

1.Rozwój zasobów ludzkich działających w obszarze wspierania rodziny

Działania	Wskaźnik realizacji	Partnerzy i realizatorzy	Termin realizacji	Koszt realizacji	Oczekiwane rezultaty
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz umiejętności osób zajmujących się wspieraniem rodziny	- liczba zrealizowanych kursów/szkoleń specjalistycznych - liczba uczestników kursów/szkoleń specjalistycznych	- MGOPS - PCPR	2022-2024	Środki gminy	- profesjonalizacja pomocy dziecku i rodzinie - podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki i osoby zaangażowane w pracę

					z rodzinami niewydolnymi wychowawczo
2. Integracja specjalistycznych form wspierania rodziny					
Działania	Wskaźnik realizacji	Partnerzy i realizatorzy	Termin realizacji	Koszt realizacji	Oczekiwane rezultaty
Stworzenie i aktualizacja spójnej informacji o ofercie specjalistycznych form wsparcia rodziny	- liczba materiałów informacyjnych	- MGOPS - PCPR Placówki oświatowe, służba zdrowia, Zespoły kuratorskiej służby sądowej	2022-2024		- zwiększenie dostępności do informacji o ofercie specjalistycznych form wsparcia rodziny

X. Finansowanie

Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Białobrzegi, budżetu państwa oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

XI. Monitorowanie i ewaluacja

Koordynatorem Programu jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białobrzegach, który na bieżąco będzie prowadził diagnozę celem dostosowania działań do potrzeb.

Monitoring realizacji Programu umożliwi rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację, stan zaawansowania prowadzonych działań oraz zebranie informacji, które dostarczą podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.

Ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez sporządzenie sprawozdań z przeprowadzonych działań, w tym rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny wraz z przedstawionymi potrzebami związanymi z realizacją zadań i przedłożone zostanie zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Radzie Miasta i Gminy w Białobrzegach oraz innych sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania

rodziny przekazywanych wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego zgodnie z art. 187 ust. 3 wyżej wymienionej ustawy.

XII. Zakończenie

Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z Gminy Białobrzegi. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności. Wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać. Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny.

